

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

ט.

עין משפט
גר מצוה

לד א מיי פ"א מהל'
שגנות פ"ד א ד:
לח ב מיי פ"ד מהלמט
ע"ז הלכה ב:

תוספות ישנים

כאן נחלקו דמשמע קצתן
בשאר מצות הוא דמיית.
וא"ת ולמה לימי כבש או
אלו עליהם חזקין ו"ל דלון
לנו לצבות מדמנתו קרנן
השם. וא"ת אי"כ למה לו
להחזיק בדקדוק לימי פרי
כי הו"ל למפיק מזה חלוקה
אז לימי קרנן דאמיית
מקום אחר אין זה חלוקה
ואז מייתי קרנן עליהם
בשום מקום אין לנו לצבות
מדמנתו ו"ע:

מוסף רש"י

תורה אחת יהיה לכם
לעושה בשגגה והנפש
אשר תעשה ביד רמה.
בעבודת כוכבים משמע
קרבן. דמלא כספיו ר"ש
אומר בעבודת כוכבים
הכבוד מדרג שחלמי ר"ש
דבר ה' מה שזב על דבור
לרשון שחלמי לו חזי ה'
לחלק ולא ייחיה לך אלהים
לחיים על פני (הוריות ח. ט.)
הוקשה כל התורה
כולה לעבודת כוכבים.
קרינות של צבונת של כל
עצמות לשל ע"ז, מה ע"ז
קרנן שלה אינו כל אלא על
עצמה גמורה שחייב על
זדונו כרת, דקמין ליה
הנפש אשר תעשה ביד
רמה ונכרתה. ח"ק כל
המורה אין שחלקו חטאת
אלה על דבר זדונו כרת
(שבת טו. ט.) אשכחן יחיד
נשיא ומשיח. דכתיב
ואם נפש וכתיב מורה אחת
יהיה לכם והנפש אשר
תעשה ביד רמה יחיד
ונשיא ולשמיט בכלל ואם
נפש אחת (הוריות ח. ט.)
וילמד עליון מתחתון.
דכתיב בפסוק למעלה וי
שגנו דהיינו כבוד וילמד
מתחתון מואם נפש, מה
לגן דבר שחייב על זדונו
כרת ועל גבנתו חטאת בין
בעבודת כוכבים בין בשאר
מצות, דגבי יחיד הוקשה
כל המורה כולה לעבודת
כוכבים, ח"ק כבוד אין חייבין
אלה בדבר שחייב על זדונו
כרת ועל גבנתו חטאת בין
בעבודת כוכבים בין בשאר
מצות (טו. ט.) יבול נחלוך
בקרובותיהן. דלי היי
דחלוקה כבוד מייחידים
קרבן כבוד בעבודת
כוכבים לא דמי לשום קרבן
מחלוק יחיד.
קרבנותיהם לזהו חלוקה
דמייחידים ששגו שגוגן דעיר
הנחת דלא להו דמי
לשום לשום קרבן לא
לכבוד ולא ליחיד, תלמוד
לומר תורה אחת. דעיר
הנחת שגוגן כתיב דמו
והיינו על דה ודע שעירה
כבוד (טו. ט.) מאי ליתיה.
אש"י עיר הנחת כרס
דכתיב, ליתיה פרי צבור
בשאר מצות הוא
דמייתיה. ולא חלוקה,
כמו דבעיני חלוקה בין
אש"י עיר הנחת ללכבוד
גבי היינו קרבנו. ולא
היי חלוקה (טו. ט.) אצטרך.
מורה אחת דס"ד ותי' אי
גבי צריך. לחלוקה קרבן,
ואין לו תקנה. לעיר
הנחת בשוגג דלי אשכח לחלוקה קמ"ל. מורה אחת, דמייתי
לדעת שגוגן דלי אשכח לחלוקה קמ"ל. מורה אחת, דמייתי

מה להזין דבר שחייבין על זדונו ברת ושגגתו חטאת. אגב שיטתיה
נקט לישנא דמתני' דהוריות (דף טו.) דליתיה לעיל דשגגתו
חטאת לא קיס ליה באחות אשה אלא מהכא:
בעבודת כוכבים אתיא מעיני מעיני. לא מלינו למימר אחיא
מצות מצות דכל מצות דכתיב בעבודת
כוכבים איצטרך לכדדריש בספרי כל
מצות זו עבודת כוכבים ששקולה כנגד
כל המצות:

וילמד תחתון מעליון. וא"ת
מיפוק לי דכתיב התם כרת
בהדיא כדדריש רבנן בסמוך וי"ל
דל"י ההוא כרת במצוה את השם
דהכי כתיב את ה' הוא מגדף
ונכרתה וצ"פ מי שיהיה טמא (פסחים
דף כג.) א"ת ל"י לרצני מגדף היינו
מצוה את השם:

ורבנן האי ככרא מנא דהו. וא"ת
כולה מילתא מיפוק לי
מעליה דג"ש ניתנה לידרש לכל מילי
ו"ל דעליה דכתיב גזי אחות אשה
וגזי חטאת לא מופנה והוא לדיבוס
מופנה ור"ת אומר דלפילו מופנה
היא דאחות אשה כיון דהוא דחטאת
לאו מופנה שצדיקין ליה למופנה מלך
אחד ודרשין ממופנה משני לרצני
כדאמרין בהמפלת (מ"ה דף כג. כב.)
מה עבודת כוכבים דבר
שחייבים על זדונו ברת. וא"ת ואימא
מה עבודת כוכבים שחייבים על
זדונו שקילה וי"ל דלא גמרינן אלא מה
דכתיב בהוא קרא ללא כתיב התם
אלה כרת דקסבר מגדף היינו עובד
עבודת כוכבים וי"ל לרצני דלא גמרי
מה עבודת כוכבים שיש זה לאו וכרת
ולא צעו לאו כיון דלא כתיב בהוא
פרשה מדע דצפרק בתרא דמכות (ד'
י: וס) ממעט פסח ומילה משום
דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דלומר
רחמנא ולא תעזיז והני קום עשה
יניהו ולא ממעט להו משום דלית
צבו לאו כמו בעבודת כוכבים ומיהו
לרצני דנפקא ליה חטאת מעליה צבי
לאו וכרת כמו באחות אשה וא"ת
שפיר דבשצעות (דף יג.) דריש רבי
דצפורק עול ומפר ברית ומגלה פנים
אית צבו כרת ולא חשיב להו צבדי
ששה ושלאם כריתות משום דלא
אשכחן צבו לאו:

ו רבנן לית להו כרת צפורק עול
ומפר (ז' ברית ומגלה פנים
אלה מוקמי ג' כריתות צעוד' כוכבים
צסוף פרק ארבע מיתות (סנהדרין דף
סד.) ע"כ גליון: **מאי** ליתיה וייתו פר
כו'. קסבר דכיון שחלקם מכל חייבי
מיתות צ"ד דממונן פלט חלקינן להו
מכל מתכפרים וקשיא דליתו כבש או
איל ואפי' איכא שום מתכפר דמייתי
מ"מ הוה ליה לאשכחי:
והרי איסור מצוה ואיסור קדושה
דפ"ג ר"ע ורבנן. בכל
דוכתי פשיטא ליה להש"ס דחייבי
לאוין לר"ע דלומר אין קדושת
תופסין בחייבי לאוין לאו צבי
חליצה וייבוס וניהו כמו חייבי כריתות
הכא ובהערל (לקמן דף עט.) גבי
פלוע דכא וכרות שפכה וצפרק ד'
מיתות (סנהדרין דף עט.) ומתמה
לר"י דלמאי לא אמרינן גמי לר"ע
דליתיה עשה וילדתי לא תעשה:
צבו

ולא בעבודת כוכבים. אין חייבין כבוד להציא פר לעולה ושעיר
לחטאת: אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת.
כגון זיבוס וקישור וסוך והשמחווה אבל מתכפר ונשקף לא ויך
דרשא מעליה נפקא דמפרש ואזיל: **וגאמר** לטון עליה. בחייה שהוא
מופנה לדרשא: **לאשמה העם.** כלומר
אשמתו כשמתם כבוד: **ולא** בעבודת
כוכבים. קרבן עבודת כוכבים
צפרשת שלח לך וכי תשגו: **מעני**
מעני. מפר העלם דבר: **ואם** נפש
אחת. התם כתיב צפרשת שלח לך:
מעליון. מלכוד והתם (י) ילפינן להו
מפר העלם: **סורה אחת.** לענין קרבן
כתיב (ה) צפר עבודת כוכבים. תורה
כל המורה צמשמע הוקשה כל המורה
לענין קרבן לעבודת כוכבים: **מה**
עבודת כוכבים (ו) על דבר שזדונו
כרת ושגגתו חטאת. כדכתיב התם
הנפש אשר תעשה ביד רמה ונכרתה
אלמא כולה פרשתא דצבר שזדונו כרת
ושגגתו חטאת מישמע: **אשכחן יחיד**
ונשיא ומשיח. בזה היקשא לא משמע
אלא הני דכתיב והנפש אלו לצדן
במשמע שהי יחידין דהני קרתי כתיבי
צפרשת ואם נפש אחת (ז) בעבודת
כוכבים: **אמר קרא.** גבי יחיד ונשיא
ומשיח: **ואם נפש.** וי"ו מוסף על
ענין לרשון: **וילמד עליון מתחתון.**
כבוד מייחידים: **ילף מעיני מעיני.**
שאר מצות מעבודת כוכבים:
מרוצים. עיר הנחת: **יבול נחלק**
קרבנותיהם. אם עבדו צבי עיר
אחת עבודת כוכבים בשוגג יהו
חלוקים קרבנם שלא יציא כל אחד
קרבנו שעירה כחיד: **ס"ל כו'.** אין
חלוקים מתורת יחיד אלא רוב ישראל
או כולן כדכתיב ואם מעיני העדה
(במדבר טו) אבל צבי עיר אחת יחידים
הס: **צהורא.** היינו העלם דבר
שהורו צ"ד שהעבודת כוכבים מותרת
ועשו כבוד על פיהם: **א"ג אפי' לא**
משכחת לה קרבן לחלק ינמא לריכס
הני מרוצים חילוק בין יחיד וליכא
הלכך אין להם כפרה קמ"ל: **אמו**
אנוסם אביו. שנסאה אחיו מאביו
אחרי כן ומת בלא בניס ונפלה לפני
צנה לדיבוס: **צפלוגתא דר' יהודה**
ורבנן. כדאמרין לעיל (דף ז.) ורבי
יהודה אוסר בצלוגתא אביו ולר' יהודה
לא משכחת לה אם נופלת לפני צנה
ליבוס אלא לרצני ובצלוגתא ולהכי לא
תנא לה דצפלוגתא לא קא מיייר: **ופרי**
איסור מלוה ואיסור קדושה. לקמן
צפרק כ"ד כו' (דף כ.) כל שאיסורה
צפורק ערוה לא חוללת ולא מתייצמת
איסור מלוה כגון שניות מד"ס
דמפרש לקמן צפ"צ (כא.) או איסור
קדושה כגון שנפלה לפניו מנזרת או
נתינה שהיא בלא חוללת ולא
מתייצמת חוללת דלא אלס איסור לאו
בלא כרת לאפקועי ייבוס לגמרי ולא
מתייצמת דהא חסורה ל"י. ופליג ר"ע
דלומר צ"י החולן (לקמן דף מט.) חייבי
לאוין חייבי כריתות דקתני אצוהו
ממזר כל שאר צפר שהוא בלא יצא
דיש ממזר מחייבי לאוין ולר"ע אלס
לאו למיפטרנה בולא כלום כערוה גמורי:
את הצרות. כרת ערוה מתייצמת:
רבי

ולא בעבודת כוכבים אלא על דבר שחייבין
על זדונו ברת ושגגתו חטאת (ו) ותנן גמי א"כ
מצוה שבתורה שחייבין על זדונו ברת ועל
שגגתו חטאת יחיד מביא כשבה או שעירה
ונשיא מביא שעיר משיח וב"ד מביאין פר
ובעבודת כוכבים יחיד נשיא ומשיח מביאין
שעירה (ז) צבור מביאים פר ושעיר פר לעולה
ושעיר לחטאת מה"מ (ח) דת"ר (י) ונוודעה
החטאת אשר חטאו עליה רבי אומר נאמר
כאן עליה ונאמר להלן (י) עליה מה להלן דבר
שחייבים על זדונו ברת ועל שגגתו חטאת אף
כאן דבר שחייבין על זדונו ברת ועל שגגתו
חטאת אשכחן צבור משיח מנולן דכתיב
במשיח (י) לאשמת העם הרי משיח כצבור
יחיד ונשיא אחת (י) מצות (י) מצות ולא בעבודת
כוכבים אלא על דבר שחייבין על זדונו ברת
ועל שגגתו חטאת צבור בעבודת כוכבים
ילף (י) מעיני (י) מעיני יחיד נשיא ומשיח (י) מואם
נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח
במשמע (י) וי"ו מוסף על ענין ראשון וילמד
תחתון מן העליון ורבנן האי סברא מנא להו
נפקא להו (י) מדמקרי ליה ר' יהושע לבריה
תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה
והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשה כל
התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת
כוכבים דבר שחייבין על זדונו ברת ועל
שגגתו חטאת אף כל דבר שחייבין על זדונו
ברת ועל שגגתו חטאת אשכחן יחיד ונשיא
ומשיח בין בעבודת כוכבים ובין בשאר מצות
צבור בעבודת כוכבים מנין אמר קרא ואם
נפש וילמד עליון מתחתון אלא צבור בשאר
מצות מנולן ילף מעיני מעיני ורבי האי תורה
אחת מאי עביד ליה מבעי ליה לכדתניא
"לפי שמצינו שחלק הכתוב בין יחידים
למרוצים יחידים בסקילה לפיכך ממונן פלט
מרובין בסיף לפיכך ממונן אבד יכול נחלוך
בקרבנותיהן תלמוד לומר תורה אחת יהיה
לכם (י) מתקין לה רב חלקיה מההורגוהו שמעמא
דכתב רחמנא תורה אחת יהיה לכם הא לאו
הכי ה"א נחלק מאי ליתו לייתו פר צבור
בשאר מצות הוא דמייתו כשבה יחיד בשאר
מצות הוא דמייתי שעיר נשיא בשאר מצות
הוא דמייתי פר לעולה ושעיר לחטאת
צבור בעבודת כוכבים הוא דמייתו ואלא
מאי שעירה יחיד גמי היינו קרבנו איצטרך
ס"ד אמיינא הואיל וצבור בהוראה מייתו פר
לעולה ושעיר לחטאת אינהו גמי ניתו איפכא
א"ל (י) צריך ואין לו תקנה קמ"ל א"ל לוי לרבי
מאי איריא דתני ט"ו ליתני ט"ז א"ל (י) כמדומה
לי שאין לו מוח בקדקדו מאי דעתך אמו
אנוסת אביו אמו אנוסת אביו פלוגתא דרבי
יהודה ורבנן היא ובפלוגתא לא קא מייירי
ולא והרי איסור מצוה ואיסור קדושה דפ"ג
רבי עקיבא ורבנן וקתני בפרקין קא אמרינן
והא בית שמאי מתירין את הצרות
לאחין ובית הלל אוסרין (י) בית שמאי במקום
והרי אשת אחיו שלא היה בעולמו
דפ"ג

(א) הוריות ט. (ב) ו"ל כו"ד
מילאס כי כן חלוקה בשגגה
דהוריות ט. (ג) הוריות דף
ה. (ד) פסחים ה. קידושין
יד: צ"מ לה. שבוטע י.
וצמיח מת. חולין עמ.
כריתות כ"ג: (ה) שבת סח:
(הוריות ט. (ו) הוריות ט.
(ז) שם, (ח) זבחות טו:
ו"ע (ט) מנחות פ"ג:
(י) לקמן יג. ודף כ. ע"ד
פ"ד מ"א: (י) ובמדבר טו:
כ"ה י"א: (י) ובמדבר טו:
(י) [הוריות ט.] (י) ויקרא
ד' (י) ובמדבר טו:
(י) [שם, (י) ו"ע ע"ד מ"א
י"א מ"א: (י) גליון, (י) עין
מ"ה"ש:

תורה אור השלם

1. ונוודעה החטאת אשר
קטאו עליה ויקריבו
הקהל פר בן צבור
לחטאת ויהיאו אהרן
לפני אהל מועד:
2. ואשה אל אחותה לא
תקח לצרר לגלות
ערוהה עליה בחייה.
3. אם הבחין היקשיח
והקריב על חטאתו אשר
קטא פר בן צבור תמים
לפני אהל מועד: ויקרא ד'
4. אשר נשיא חטאת
ועשה אחת מכל מצות
ה' אלהיו אשר לא
תעשינה בשגגה ואשמה:
5. ויקרא ד' כי
ישגו ונעלם דבר מעיני
הקהל ועשו אחת מכל
מצות ה' אשר לא
תעשינה ואשמה:
6. ויהי אם מעיני הקהל
נעשה לשגגה ועשו כל
הקדש פר בן צבור אהרן
לפני ה' לזבח ידוח ל'
ומנחתו ונסבו במשפט
ושעיר עזים אחד
לחטת: במדבר טו יד
7. ואם נפש אחת חטאת
בשגגה ויקריבו עז פת
שנתה לחטאת:
8. האורח בבני ישראל
ולגר הגר בתוכם תורה
אחת יהיה לכם לעושה
בשגגה: ודבש אשר
תעשה ביד רמה מן
האורח ומן הגר את ה'
הוא מגדף ונכרתה
הנפש ההוא מקרב
עמה: במדבר טו כ"ט-ל'
הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה מורה ע"ה
כתיב בפרישת עבודת
כוכבים: (ב) ר"ה מה
עבודת כוכבים דבר לל'
ומינת על נמק: